

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

עמית הלוי

המערער

ע"י ב"כ עו"ד שמחה רוטמן ואח'

נגד

המשיבים

1. יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21 כב' השופט חנן מלצר

2. שר הפנים ח"כ אריה דרעי

ע"י ב"כ עו"ד יעקב פונקלשטיין מפרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)

3. סיעת יהדות התורה והשבת אגודת ישראל – דגל התורה

4. יצחק זאב פינדרוס

ע"י ב"כ עו"ד איתן הברמן ואח'

5. סיעת הליכת בהנהגת בנימין נתניהו לראשות הממשלה

ע"י ב"כ עו"ד אבי הלוי ואח'

6. סיעת התאחדות הספרדים שומרי התורה,

תנועתו של מורן הרב עובדיה זצ"ל

7. סיעת איחור מפלגות הימין – הבית היהודי,

האיחוד הלאומי, עוצמה יהודית

ע"י ב"כ עו"ד אלי שמואליאן

פסק דין

- 1 עסקינן בשני ערעורי בחירות, ערעור עיקרי וערעור שכנגד, בנוגע לתוצאות
- 2 הבחירות לכנסת ה-21 שהתקיימו ביום 9.4.2019, ואשר תוצאותיהן פורסמו בילקוט
- 3 הפרסומים ביום 17.4.2019.

4

הערעור העיקרי והערעור שכנגד בתמצית

- 5
- 6 1. שני הערעורים עוסקים במנדט העודף השביעי, במסגרת חלוקת המנדטים
- 7 העודפים בשיטה המכונה "בדר עופר" לפי סעיפים 81 ו-82 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח
- 8 משולב], התשכ"ט-1969 (להלן: המנדט העודף השביעי). במסגרת התוצאות הרשמיות של
- 9 הבחירות לכנסת ה-21, המשיבה 3 (להלן גם: יהדות התורה) היא שזכתה במנדט העודף
- 10 השביעי נושא הערעורים שלפנינו.

11

- 12 לפי התוצאות הרשמיות של הבחירות לכנסת ה-21, מספר הקולות שהיו יכולים
- 13 להוביל להענקת המנדט העודף השביעי למשיבה 5 (להלן: הליכוד) היה קטן ביותר,
- 14 בוודאי בהתחשב בכך שעסקינן בבחירות ברמה הארצית: מדובר בגריעת 71 קולות
- 15 מיהדות התורה ומהמשיבה 6 (להלן: ש"ס) הקשורות ביניהן בהסכם עודפים; או בהוספת

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

מעל 179 קולות לליכוד ולמשיבה 7 (להלן: איחוד מפלגות הימין) הקשורות בהסכם עודפים משלהן; או בשילוב תואם בין שתי האפשרויות.

פער קולות קטן זה לגבי המנדט העודף השביעי, הוא שהונח בבסיס שני ערעורי הבחירות שלפנינו:

2. הערעור העיקרי הוגש מטעם מר עמית הלוי (להלן: המערער), אשר הוצב במקום ה-36 ברשימת המועמדים של הליכוד לכנסת ה-21. המערער טען בערעורו כי על בית המשפט להורות על שינוי חלוקת המנדטים שקבעה ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21 (להלן: ועדת הבחירות המרכזית או: הוועדה). לפי הנטען, הליכוד הייתה צריכה לקבל 36 מנדטים (ולא 35 מנדטים כפי שפורסם ברשומות), באופן שהמערער היה הופך לחבר בכנסת ה-21. המשיבה 3 הייתה צריכה לקבל 7 מנדטים (ולא 8 מנדטים כפי שפורסם ברשומות), באופן שהמשיב 4, חבר-הכנסת יצחק זאב פינדרוס (להלן גם: ח"כ פינדרוס) לא היה אמור להיות חבר בכנסת ה-21. יוער כי ש"ס ואיחוד מפלגות הימין לא היו אמורות להיות מושפעות מתוצאות הערעור. אף-על-פי-כן, הן צורפו כמשיבות להליך שכן כאמור לעיל, הן קשורות בהסכמי עודפים עם יהדות התורה ועם הליכוד בהתאמה.

עיקר טענתו של המערער במסגרת ערעורו מלכתחילה הייתה לטעויות טכניות באופיין במישור ספירת הקולות ורישומם. עסקינן בטענה לטעויות בספירת פתקי ההצבעה, בהעתקת הנתונים מגיליונות הספירה לפרוטוקולים של ועדות הקלפי, או בהקלדת הנתונים למחשבי ועדת הבחירות המרכזית. נטען כי תיקון הטעויות האמורות בנוגע לתוצאות ספירת הקולות, יוביל לכך ש"המודד השביעי" של הליכוד ואיחוד מפלגות הימין, יהיה גבוה ביחס ל"מודד השביעי" של יהדות התורה וש"ס במסגרת חלוקת המנדטים העודפים בבחירות לכנסת ה-21. במצב כזה, דינו של המנדט העודף השביעי נושא הערעורים לעבור מיהדות התורה לליכוד.

3. הערעור שכנגד הוגש מטעם יהדות התורה, ח"כ פינדרוס וש"ס כשלושה שבועות לאחר הגשת הערעור העיקרי, ובהמשך נוהל על-ידי יהדות התורה וח"כ פינדרוס בלבד. בערעור שכנגד נטען כי אם בית המשפט ימצא כי יש לקבל את הערעור העיקרי ולשנות

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

מתוצאות ספירת הקולות כנטען על-ידי המערער, כי אז יש לקחת בחשבון קלפיות
נוספות מעבר לקלפיות שהוזכרו בערעור העיקרי, אשר גם לגביהן נמצאו טעויות טכניות
באופיין בספירת פתקי ההצבעה, בהעתקת הנתונים מגיליונות הספירה לפרוטוקולים של
ועדות הקלפי, או בהקלדת הנתונים למחשבי ועדת הבחירות המרכזית. לטענת המערערים
שכנגד, התחשבות בקלפיות נוספות אלה תוביל לכך שלא יהיה שינוי בחלוקת המנדטים
באופן שתוצאות הבחירות לכנסת ה-21 תוותרנה על כנן.

נוסיף כי כבר במסגרת כתב הערעור שכנגד, המערערים שכנגד טענו כי לפי
פרסומים בעיתונות, נמצא חשד לזיוף תוצאות הבחירות לכנסת ה-21 בשתי קלפיות (מס'
2 ומס' 5) ביישוב כסרא סמיע – חשד שבעקבותיו פנה יו"ר ועדת הבחירות המרכזית
(להלן גם: המשיב 1) ליועץ המשפטי לממשלה ולמ"מ מפכ"ל המשטרה בבקשה
שהמשטרה תחקור את החשד לזיוף בקלפיות אלה. בשלב הגשת כתב הערעור שכנגד,
המערערים שכנגד טענו כי מאחר שהחשדות מצויים בחקירת משטרה, אין בידעתם מידע
אודות היקף החשד, שלבי החקירה ותוצאות הבדיקה. בד בבד, צוין בכתב הערעור שכנגד
כי די "בהפחתת הקולות" שניתנו לליכוד בקלפיות חשודות אלה, כולן או חלקן, כדי
להביא לדחיית הערעור העיקרי, וזאת במנותק מיתר הטענות שפורטו בערעור שכנגד
בנוגע לטעויות שנמצאו במישור ספירת הקולות ורישומם כאמור לעיל (שם, פס' 46.11).

נציין כבר כעת כי בשלבים הראשונים של הדיון בערעורים שבכותרת, עמדת
המשיב 1 (יו"ר ועדת הבחירות המרכזית) הייתה כי אין מקום לפסול את תוצאות
הבחירות בקלפיות החשודות במעשי זיוף ומרמה בהעדר ראיות מספיקות לכך באותה
עת, אולם יש מקום לבדיקת החשדות על-ידי המשטרה. בהמשך הדרך, בעקבות ממצאיה
של החקירה המשטרתית בנוגע לקלפי מס' 2 ביישוב כסרא סמיע, חל שינוי בעמדת
המשיב 1 ביחס לתוצאות הבחירות בקלפי זו, ועל כך יפורט בהמשך הדברים.

השתלשלות הדברים בהליך שבכותרת והתייחסות לתמורות שאירעו במהלכו

4. ההתדיינות בערעור העיקרי ובערעור שכנגד ארכה קרוב לשנתיים, וכללה ארבע
ישיבות במהלכן שמענו את טענות הצדדים בהרחבה. בעקבות שני דיונים מקדמיים
בערעורים ביום 11.6.2019 וביום 24.7.2019, ובשים לב לטענות שהועלו מצד המערער

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

והמעוררים שכנגד לליקוי במישור ספירת קולות ורישומם, הוכרעו תחילה בקשות
מקדמיות לעיון בחומרי בחירות (גיליונות ספירת קולות, פרוטוקולים של ועדות קלפי
ופתקי הצבעה). בהמשך לכך, הוגשו עיקרי טיעון ותיקי מוצגים מטעם הצדדים בנוגע
לכך. בדיון שלישי במספרו מיום 3.9.2019, נדונה טענת המערערים שכנגד והמשיב 1
לליקוי במישור טוהר הבחירות. בתום אותו דיון ולאחר שמיעת הערות בית המשפט,
ניתנה הסכמת המערער להמתין לתוצאות החקירה המשטרתית בעניין. לאחר קיום דיון
רביעי במספרו ביום 2.8.2020, הוגשו לעיונו סיכומי הצדדים בכתב בנוגע לטענה לזיוף
קולות הצבעה בקלפי מס' 2 ביישוב כסרא סמיע ושאלת השלכותיה על תוצאות הערעור
והערעור שכנגד. בין לבין, הגישו הצדדים בקשות ותגובות לגביהן ניתנו החלטות ביניים.
פסק דינו זה ניתן בהתבסס על כל אלה.

5. בטרם נדון במסגרת הנורמטיבית ובטענות הצדדים בערעור העיקרי ובערעור
שכנגד, נעיר כי מאז הגשת הערעורים במאי 2019 התרחשו תמורות מהותיות. ביום
30.5.2019 התקבל כנסת חוק התפזרות הכנסת העשרים ואחת, התשע"ט-2019. בעקבות
כך נבחרה הכנסת ה-22, שהתפזרה גם היא בעקבות חוק התפזרות הכנסת העשרים
ושתיים והקדמת הבחירות, התש"ף-2019. ביום 30.7.2020 הפך המערער (מר הלוי)
לחבר בכנסת ה-23, אולם כנסת זו התפזרה באופן אוטומטי בליל 23.12.2020 בשל אי
העברת תקציב המדינה במועד הקבוע בחוק. כיום אנו לאחר הבחירות לכנסת ה-24.
בהתחשב בהתפתחויות אלה, המערערים שכנגד טענו לאחר התפזרות הכנסת ה-21,
וביתר שאת בהמשך ההליך, כי הערעור העיקרי כנגד תוצאות הבחירות לכנסת ה-21 הפך
לתאורטי וכי יש לסלקו על הסף מטעם זה מבלי לבררו לגופו. המשיב 1 הצטרף בהסכמה
לטענה האמורה. המערער התנגד נחרצות לטענה לפיה ההליך הפך לתאורטי, וזאת
מטעמים שונים שפורטו בין היתר בתגובתו מיום 12.1.2020, ובהם: מתן ביטוי לרצון
הבוחר וחיזוק האמון בהליך הבחירות במישור הציבורי; השלכה נטענת של תוצאות
הבחירות לכנסת ה-21 במישור מימון מפלגות; וכן השלכות נטענות של תוצאות
הבחירות לכנסת ה-21 בעניינו של המערער במישור האישי.

בהתייחס לטענות אלה נציין כי ניתן למצוא בעניינן פנים לכאן ולכאן: מחל גיטא,

נוכח העובדה שכיום אנו מצויים לאחר הבחירות לכנסת ה-24, לא ניתן לדחות בקש גישה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

1 המצדדת בסילוק ההליך על הסף מחמת היותו בלתי אקטואלי. מאידך גיסא, לא התלבנה
2 לפנינו די הצורך השאלה האם לא נותרה משמעות מעשית כלשהי לתוצאות הבחירות
3 לכנסת ה-21. (במאמר מוסגר נעיר כי סיעת הליכוד הצטרפה בהסכמה לערעור הבחירות
4 מטעם המערער אולם לא הגישה ערעור בחירות מטעמה, ושאלה היא האם הדבר עשוי
5 להקרין על סוגית האקטואליות של ערעור הבחירות במישור מימון מפלגות). מכל מקום,
6 ובכך העיקר - יטען הטוען כי נוכח מהותן וחשיבותן של השאלות שעל הפרק מבחינת
7 מתן ביטוי לרצון הבוחר, וכן נוכח המאמצים שהושקעו לבירור המחלוקות לגבי תוצאות
8 הבחירות לכנסת ה-21 במסגרת הליך זה, מוטב להכריע בהן לגופן (לשיקול הדעת המסור
9 לבית המשפט בדונו בטענת סף של עניין שנטען כי הפך לתאורטי, ראו והשוו: בג"צ
10 1273/20 משמר הדמוקרטיה הישראלית נ' הכנסת ה-22, פס' 8 (9.9.2020); עוד ראו
11 והשוו: יצחק זמיר הסמכות המינהלית כרך ג 1833-1834 (2014); דפנה ברק-ארז משפט
12 מינהלי כרך ד 392-393 (2017)).

13
14 בסופו של יום, נוכח החשיבות הציבורית של שאלת תקינות תוצאותיהן של
15 הבחירות הכלליות לכנסת ה-21, ומשהושקעו מאמצים לבירור סוגיות אלה, ראינו
16 להשלים את המלאכה וליתן הכרעתנו לגוף העניין (ראו בעניין זה גם החלטתנו מיום
17 21.1.2020). לצד זאת, נעיר כבר עתה כי בסופו של הליך התברר כי התפזרותה של
18 הכנסת ה-21 הקרינה על המסקנה אליה באנו לעיצומם של דברים, ולפיה דין ערעור
19 הבחירות העיקרי להידחות לגופו ודין הערעור שכנגד להתקבל באופן חלקי, כך שלא
20 יחול שינוי בתוצאות הרשמיות של הבחירות כפי שפורסמו.

21
22 המסגרת הנורמטיבית – קווים כלליים ומבט על

23 6. סעיף 86(א) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 (להלן: חוק
24 הבחירות לכנסת או: החוק) קובע בזו הלשון:

25
26 "86. ערעור בחירות
27 (א) כל חבר של ועדת הבחירות המרכזית ושל ועדת
28 בחירות אזורית, כל סיעה מסיעות הכנסת הנבחרת וכל
29 חבר הכנסת, כל רשימת מועמדים שאושרה ושהשתתפה
30 בבחירות לכנסת וכל מועמד שהיה כלול בה וכן היועץ

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

המשפטי לממשלה רשאים לערער על תוצאות הבחירות
בטענה –

(1) שהבחירות בכללן או בקלפי מסויימת לא התנהלו
כחוק, או שחלוקת הקולות בין רשימות המועמדים לא
היתה נכונה;

(2) שהמנדטים לא חולקו כחוק;

(3) שקולות שניתנו בעד רשימת מועמדים מסויימת
הושגו שלא כחוק –

ובלבד שהליקוי שטוענים עליו עשוי היה להשפיע על
תוצאות הבחירות.
” (ההדגשה אינה במקור)

הנה כי כן, בהתאם ללשונו הברורה של סעיף 86(א) הנ”ל, על בית המשפט שדן
בערעור על תוצאות הבחירות לכנסת, להשתכנע בקיומם של שני תנאים מצטברים אשר
הנטל להוכיחם הוא על הטוען להם:

ראשית, יש להוכיח קיומו של ליקוי בהליך הבחירות. בהתאם להלכה הפסוקה,
שיקולים של סופיות הבחירות, יציבות השלטון והגשמת רצון הבוחרים בהליך דמוקרטי,
מובילים לכך שלא כל סטייה מסדרי הבחירות תיחשב כליקוי היכול להצדיק את ביטולן.
נדרש ליקוי שמנוגד לסדרי הבחירות במובנם הרחב, אשר ”יורד לשורשו של עניין”.
הדרישה האחרונה פורשה בפסיקה בזיקה לתנאי השני בסעיף 86(א), שעניינו השפעה על
תוצאות הבחירות (השוו לדברים שנפסקו לעניין הבחירות לרשויות המקומיות, אך נראה
כי הם תקפים גם לגבי הבחירות לכנסת: בר”ם 1837/09 משלב נ’ הזימה (18.3.2009);
בר”ם 3235/09 עמאש נ’ מנהל הבחירות למועצה המקומית ג’סר אלזרקא, פס’ 16
(1.3.2011)).

שנית, יש להוכיח כי הליקוי (בין אם נעשה במזיד ובין אם בתום-לב) עשוי
להשפיע על תוצאות הבחירות לכנסת בנסיבותיו של המקרה הקונקרטי. דרישה זו נועדה
להבטיח את האיזון הראוי בין האינטרסים החברתיים שבקיום תוצאות הבחירות תוך
ודאות ויציבות שלטונית, לבין האינטרס החברתי שבטוהר הבחירות ובשיקוף רצונם
האמיתי של הבוחרים (ראו: רע”א 105/94 נאסר נ’ באדד, פס’ 6 (3.3.1994)). כבר נקבע
כי: ”לרוב, המדובר בבחינת האפשרות כי אותו ליקוי השפיע על מספר קולות העולה על

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

הפרש הקולות בגינו הוכרעו הבחירות" (בר"מ 582/14 סלאם נ' ג'דאייסי, פס' 96
(11.2.2014)).

מידת ההוכחה הנדרשת לצורך ביסוס טענה לליקוי בחירות, עשויה להיות
מושפעת ממהות הליקוי המדובר. בהתאם להלכה הפסוקה, כאשר הליקוי הנטען עניינו
במעשה פלילי הנוגע לתהליך ההצבעה בבחירות (כגון: שוחד בחירות או מרמה וזיוף
קולות), נדרש להוכיחו ברמת הוכחה מוגברת שמצויה בטווח שבין הכלל בדבר מאזן
הסתברויות הנהוג במשפט האזרחי, לבין דרישת ההוכחה מעבר לכל ספק סביר הנהוגה
במשפט הפלילי (ראו: רע"א 3055/05 פרומר נ' סבג, פס' 7 (21.8.2005); ע"א 4071/16
בכר נ' יריב, פס' 12 ופס' 17 (20.2.2017)).

אשר למידת ההסתברות הנדרשת בין הליקוי הנטען לבין הפוטנציאל להשפעה
על תוצאות הבחירות – בפסיקה הובעו דעות שונות בעניין זה. דומה שהנטייה המסתמנת
היא למבחן האפשרות הממשית, אם כי העניין טרם הוכרע (ראו: ע"א 1863/90 רביץ נ'
דיין, פ"ד מה(2) 309, 319-320 (1991); רע"א 3055/05 פרומר הנ"ל, פס' 17; ע"א
4071/16 בכר הנ"ל, פס' 20 ופס' 30). כפי שיובהר להלן, נסיבותיו של המקרה דנן אינן
מצריכות הכרעה בסוגיה זו.

בכל הנוגע למישור הראייתי – כבר נפסק כי על דרך הכלל, הדיון בערעור
בחירות בבית המשפט לעניינים מנהליים יתבסס על תצהירים וחומרים כתובים. בית
משפט הדן בערעור בחירות אמנם אינו מנוע משמיעת ראיות, אולם נקבע כי נקודת
המוצא צריכה להיות הימנעות מ"משפט הוכחות" רגיל (ראו: ע"מ 8617/13 ג'דאייסי נ'
מנהל הבחירות בנצרת, פס' 62 (7.1.2014) שעסק בערעור בחירות לרשויות המקומיות, אך
נראה כי הדברים נכונים בעיקרם גם בענייננו). מבחינת טיב הראיות, מאחר שעסקינן
בערעור בחירות המתברר לפני בית המשפט לעניינים מנהליים, ניתן להתבסס על ראיות
העומדות במבחן הראיה המנהלית, קרי- ראיה "אשר כל אדם סביר היה רואה אותה
כבעלת ערך הוכחתי והיה סומך עליה במידה זו או אחרת" (בג"צ 442/71 לנסקי נ' שר
הפנים, פ"ד כו(2) 337, 357 (1972)). אשר על כן, ברמה העקרונית אין מניעה מלהתבסס
במסגרת ערעור בחירות על ראיה שאינה קבילה בהליכים פליליים או אזרחיים, וכן על

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

ממצאים של חקירה משטרתית שלא גובשו לכדי כתב אישום המוגש לבית המשפט (ראו: עמ"נ (י-ם) 52997-11-13 כהן נ' משרד הפנים, פס' 42 ואילך (26.12.2013) ומכלול ההפניות המובאות שם). בכל הנוגע למשקל הראיה המנהלית – יש לבחון סוגיה זו בהתאם למקור הראיה, סבירותה, היכולת להישען עליה ומידת השכנוע הפנימי הגלומה בה, בין לעצמה ובין בהצטרפה לראיות נוספות.

7. כפי שהוזכר לעיל, במסגרת הערעור העיקרי והערעור שכנגד, עלו טענות לליקויים משני סוגים: האחד, טעויות במישור ספירת הקולות ורישומם (להלן גם: הליקוי הראשון). והשני, חשד במישור טוהר הבחירות עקב מרמה וזיוף קולות (להלן גם: הליקוי השני). הדיונים הראשונים לפנינו התמקדו בליקוי הנטען הראשון, שעניינו טעויות בספירת הקולות וברישומם, וההשלכה האפשרית של כך על תוצאות הבחירות לכנסת ה-21. באותו שלב, הטענה בעניין הליקוי הנטען השני שנוגע לטוהר הבחירות, נותרה תלויה ועומדת בשים לב לחקירה המשטרתית שהתנהלה אותה עת ביחס ל"קלפיות חשודות", ובשים לב להסכמת המערער להמתין לתוצאותיה של החקירה המשטרתית כפי שיפורט בהמשך הדברים. עם התקדמות ההליך, צומצם היקף המחלוקת המספרית ביחס לליקוי הראשון. בד בבד, החקירה המשטרתית התקדמה והתגלו ממצאים במסגרתה, באופן שמוקד הדיון עבר לבחינת הליקוי הנטען השני שנוגע לטוהר הבחירות והשלכתו האפשרית על תוצאות הבחירות לכנסת ה-21. בסופה של דרך, התברר כי בסיטואציה הייחודית בה דן תיק זה, ההכרעה בטענות הנוגעות לליקוי השני, מייתרת את הצורך להכריע במחלוקות המצומצמות שנותרו בנוגע לליקוי הראשון. נפנה לדון בדברים לפי סדרם.

הליקוי הנטען הראשון - מישור ספירת הקולות ורישומם

(א) רקע

8. לטענת המערער, ערב הגשת הערעור העיקרי הוא קיבל עדכון מוועדת הבחירות המרכזית כי נמצאו טעויות טכניות במישור ספירת הקולות או רישומם לגבי 10 קלפיות, שלדבריו די היה בהן כדי להוביל לשינוי תוצאות הבחירות לכנסת ה-21 בנוגע למנדט העודף השביעי. מסיבה זו, הערעור העיקרי נסוב מלכתחילה על אותן 10 קלפיות. לאחר הגשת הערעור העיקרי במועד הקבוע לכך בחוק, המערערים שכנגד 1-2 (יהדות התורה

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

- 1 וח"כ פינדרוס) הגישו בקשות עיון בחומרי בחירות למשיב 1 (יו"ר ועדת הבחירות
2 המרכזית). כך עשתה גם איחוד מפלגות הימין (המצויה בהסכם עודפים עם הליכוד אליה
3 משתייך המערער). בקשות העיון מטעם המערערים שכנגד 1-2 התקבלו במלואן על-ידי
4 המשיב 1, בעוד שבקשת עיון שנייה במספרה מטעם איחוד מפלגות הימין נדחתה על-ידו.
5 הערעור שכנגד הוגש 23 ימים לאחר הגשת הערעור העיקרי, בהתבסס בין היתר על העיון
6 שהותר למערערים שכנגד על-ידי המשיב 1. במסגרת הערעור שכנגד, התייחסו
7 המערערים שכנגד למעל 10 קלפיות נוספות (מעבר ל-10 הקלפיות שנכללו בערעור
8 העיקרי), אשר גם לגביהן נטען כי נפלו טעויות במישור ספירת הקולות או רישומם. טענת
9 המערערים שכנגד הייתה כי אם מתחשבים בטעויות ביחס לקלפיות הנוספות שנכללו
10 בכתב הערעור שכנגד, כי אז אין שינוי בתוצאות הבחירות בנוגע למנדט העודף השביעי.
11 (כאמור לעיל, הערעור שכנגד העלה גם טענה לליקוי שעניינו חשד לזיוף תוצאות
12 הבחירות ביחס לשתי קלפיות מס' 2 ומס' 5 ביישוב כסרא סמיע. בליקוי האחרון
13 ובמשמעותו נדון בהמשך הדברים).
14
15 9. על רקע האמור, המערער הגיש לבית משפט זה בקשה מקדמית למתן הוראות
16 בדבר בדיקת קלפיות נוספות ועיון בחומרי בחירות (גיליונות ספירת קולות, פרוטוקולים
17 של ועדות קלפי ופתקי הצבעה). המערערים שכנגד וכן המשיב 1 התנגדו לבקשה
18 האמורה.
19
20 10. טיעוני הצדדים בעניין בקשה זו נשמעו לפנינו במסגרת דיון מקדמי ראשון ביום
21 11.6.2019. בתום הדיון, עתרו המערערים שכנגד באופן חלופי להגשת בקשה לעיון
22 בקלפיות נוספות מטעמם.
23
24 לאחר שמיעת טענות הצדדים סברנו כי בנסיבותיו הפרטניות של מקרה זה, לא
25 ניתן להסתפק באמירה כללית לפיה "הסטטיסטיקה פועלת לכל הכיוונים", ויש לאפשר
26 את בדיקת הטענות בדבר הליקוי הנוגע לספירת הקולות ולרישומן. עמדה זו נשענה על
27 שלל נימוקים שפורטו בהרחבה בפס' 22-24 להחלטתנו מיום 1.7.2019, ואנו מפנים
28 למכלול האמור שם. לפיכך, עוד ביום 17.6.2019 ניתנה החלטתנו לפיה המערער מזה,
29 והמערערים שכנגד מזה, יגישו כל אחד רשימה של עד 50 קלפיות אשר כל צד מבקש

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

לענין בחומרי בחירות ביחס אליהן. נקבע כי רשימה זו תהווה מיצוי של כל הבקשות בנושא העיון. עוד נקבע כי במניין 50 הקלפיות לא ייכללו קלפיות שכבר נבדקו על-ידי ועדת הבחירות המרכזית ופורטו בתגובה המקדמית הראשונה שהגיש המשיב 1 ביום 10.6.2019.

11. בהתאם להחלטתנו הנ"ל, המערער הגיש רשימה של 31 קלפיות לגביהן ביקש היתר לעיון בחומרי בחירות, וציין כי הוא מסתפק ברשימה זו. המערערים שכנגד הגישו רשימה של 50 קלפיות, וכן ביקשו לעיין בעצמם בחומרי בחירות לגבי קלפיות שפורטו בערעור העיקרי ובתגובה המקדמית הראשונה מטעם המשיב 1.

12. בהחלטתנו מיום 1.7.2019, עמדנו על הטעמים לקביעתנו העקרונית לפיה בית משפט הדן בערעור בחירות לכנסת מוסמך לדון בבקשה לעיון בחומר בחירות, וכי מדובר בסמכות מקבילה לזו הנתונה בידי של יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לפי סעיף 79א(ב) לחוק וכללי העיון שהותקנו מכוחו. כמו כן, עמדנו בהרחבה על הנימוקים למסקנתנו לפיה בנסיבות המקרה דנן, קמה הצדקה להיעתר באופן מוגבל ותחום לבקשת העיון שהוגשה מטעם המערער לאחר הגשת הערעור העיקרי, וכן לעיון שהתבקש באופן חלופי מטעם המערערים שכנגד. בנוסף, פורטו הסיבות לכך שהיקפו הכמותי של היתר העיון הוגבל לעד 50 קלפיות נוספות לכל צד (בתוספת קלפיות שנכללו בערעור העיקרי ובתגובה המקדמית הראשונה מטעם המשיב 1, שכאמור המערערים שכנגד ביקשו לעיין בעצמם בחומרי בחירות שקשורים אליהן). במישור המהותי - בשלב הראשון ראינו להגביל את העיון לגיליונות ספירת קולות ולפרוטוקולים של ועדות הקלפי. זאת להבדיל מפתקי הצבעה וכל חומר בחירות אחר, לגביהם הוחלט כי במידת הצורך יוגשו בקשות עיון נפרדות שנתמכות בתצהיר. בקשות מן הסוג האחרון הוגשו על-ידי המערער ועל-ידי המערערים שכנגד ביום 11.7.2019.

13. המשך הדיון בעניין בקשות העיון המקדמיות בחומרי בחירות, התקיים לפנינו ביום 24.7.2019. במהלך הדיון, צומצמה רשימת הקלפיות שהתבקש לגביהן עיון "בחומר רגיש" (כדוגמת פתקי הצבעה). בתום הדיון ניתנה החלטה שקבעה לוח זמנים ומתכונת עיון מוסכמת על כלל הצדדים ביחס לקלפיות האמורות. עוד נקבע כי נכון

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

למועד מתן אותה החלטה, לא יותר עיון בחומרי בחירות שנוגעים לקלפיות שהיו נתונות אותה עת בחקירת משטרה. כך, הן מאחר שחומרי בחירות אלה לא היו אותה עת בידי המשיב 1 אלא בידיה של משטרת ישראל, והן מחשש לשיבוש הליכי חקירה שהתנהלו באותו הזמן.

(ב) סיכום הממצאים ביחס לליקוי הראשון – מישור ספירת הקולות ורישומם

14. ביום 22.8.2019 הגיש המשיב 1 הודעה מעדכנת, ובה סיכום ממצאים אודות היקף הפער בין תוצאות הבחירות לכנסת ה-21 כפי שפורסמו ברשומות, לבין הצבעת הבוחרים על-בסיס עיון בחומרי בחירות בנוגע לקלפיות שנכללו בערעור העיקרי, בערעור שכנגד, בתגובה המקדמית הראשונה של המשיב 1 (שהתייחסה בין היתר לקלפיות שניתן לגביהן היתר עיון בחומרי בחירות על-ידי יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לפני הגשת הערעור העיקרי וגם לאחר הגשתו), וכן בבקשות עיון שהגישו הצדדים לבית משפט זה כמתואר לעיל.

מפס' 26-27 להודעה המעדכנת של המשיב 1 מיום 22.8.2019, עלה כי בסך הכל נבדקו חומרי בחירות לגבי 112 קלפיות. לאחר עיון ובדיקה ביחס ל-112 הקלפיות הנ"ל, הצדדים העלו טענות לליקויים במישור ספירת הקולות ורישומם ביחס ל-41 מתוך 112 הקלפיות הנ"ל אשר אינן בחקירת משטרה (להלן: "קלפיות בלתי חשודות"). המשיב 1 הודיע כי ביחס למרבית הקלפיות האמורות, הוא מסכים כי נמצאו טעויות טכניות באופיין בספירת קולות או ברישומם (טבלאות א' וב' בעמ' 8-9 להודעה המעדכנת של המשיב 1 מיום 22.8.2019). עסקינן בטעויות שנובעות מספירה שגויה של פתקי ההצבעה, מהעתקת נתונים שגויה מגיליונות הספירה לפרוטוקולים של ועדות הקלפי ("טעויות הסטה" או "טעויות השמטה"), או מהקלדת נתונים מוטעית למחשבי ועדת הבחירות המרכזית. אין חולק שמדובר בטעויות שעלולות להתרחש בתום לב ובהיסח הדעת, בהתחשב בכך שמלאכת ספירת הקולות מתבצעת על-ידי מספר גדול של אנשים מכל רחבי הארץ תוך פרק זמן דחוק מאד במהלך יום הבחירות הכלליות לכנסת. כבר נקבע בעבר בפסיקתו של בית המשפט המחוזי בירושלים כי: "הכל מודים והכל מסכימים ש'בעשיה המונית' מסוג בחירות כלליות, מן ההכרח שיפלו טעויות אנוש...המחוקק היה ער לאפשרויות כאלו, והקים מערך בחירות...עם זאת...ברור שנוכח ההמוניות שבתהליך,

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

אין בכל אלו כדי ליצור סגירה הרמטית, ועדיין יהיו חריגות הנובעות מטעויות אנוש ומסיבות אחרות" (ה"פ (י-ם) 370/96 כהן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-14 ולראשות הממשלה, עמ' 3-4 (4.7.1996)).

יוער כי 5 מתוך אותן 41 "קלפיות בלתי חשודות", הוגדרו על-ידי המשיב 1 כקלפיות "שיוצאות מאיזון", כלומר- קלפיות שעיון בחומרי הבחירות ביחס אליהן, העלה כי סך הקולות הכשרים בצירוף סך הקולות הפסולים, מוביל למספר עודף של קולות מצביעים ביחס למספר המעטפות שהוצאו מהקלפי (להלן גם: קלפיות בלתי מאוזנות). המשיב 1 ציין כי אין ברשותו מידע לגבי מקור הפער הנדון. יובהר כי מדובר בפער של לא יותר מ-10 קולות בכל 5 הקלפיות "הבלתי מאוזנות" גם יחד, כאשר קולות אלה מתפלגים בין הליכוד ואיחוד מפלגות הימין, לבין יהדות התורה וש"ס. המשיב 1 הותיר את אותן 5 קלפיות "בלתי מאוזנות" להכרעת בית המשפט, בלא להביע עמדתו לגביהן, שכן לכאורה נדרשת ביחס לכל אחת מאותן 5 קלפיות "בלתי מאוזנות" הכרעה פרטנית בשאלה האם בהתאם לנסיבות יש להעדיף את התוצאות המופיעות בפרוטוקול ובתוצאות הרשמיות של הבחירות, או שמא יש להעדיף את הממצאים שהתגלו בעקבות ספירה מחודשת של הפתקים והמעטפות.

15. מעיקרי הטיעון שהצדדים הגישו לעיונו ביום 1.9.2019 וביום 2.9.2019, עלה כי מרבית הממצאים שפורטו בהודעה המעדכנת של המשיב 1 מיום 22.8.2019, היו מקובלים עליהם. המחלוקת שנותרה במישור ספירת הקולות ורישומם הנה צרה בהיקפה, ונוגעת לספירה ולרישום של כ-22 קולות ברמה הכלל ארצית כדלקמן:

16. בפס' 36-37 לעיקרי טיעון המערער מיום 1.9.2019, נטען כי המערער חולק על ממצאיו של המשיב 1 ביחס לספירה ולרישום של עד 12 קולות שלטענת המערער יש להוסיף לליכוד ולאיחוד מפלגות הימין, וזאת בנוסף לטענות הנוגעות ל-5 הקלפיות "הבלתי מאוזנות" (הנוגעות לעד 10 קולות נוספים אשר המשיב 1 נמנע מלהביע עמדה לגביהם והותירם להכרעת בית המשפט) (ראו גם: דברי ב"כ המערער בפרוטוקול הדיון מיום 3.9.2019, עמ' 14, ש' 12-13).

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

אשר למערערים שכנגד, הם הודיעו בפס' 41 לעיקרי הטיעון מטעמם מיום 1.9.2019, כי הם מקבלים במלואם את הממצאים שהמשיב 1 פירט בטבלה א' בעמ' 8 להודעתו המעדכנת מיום 22.8.2019. טיעוניהם של המערערים שכנגד במישור ספירת הקולות ורישומם, התמקדו רק באותן 5 "קלפיות בלתי מאוזנות" שכאמור נוגעות ללא יותר מ-10 קולות שמתפלגים בין הליכוד ואיחוד מפלגות הימין, לבין יהדות התורה וש"ס. לשיטת המערערים שכנגד, לצורך הכרעה במחלוקת זו יש לזמן לעדות את המזכיר ואת חברי ועדת הקלפי של כל אחת מ-5 הקלפיות "הבלתי מאוזנות", וזאת לצורך בחינה עובדתית מלאה בעניינן.

17. מהי, אפוא, משמעות המחלוקת המצומצמת שנותרה על הפרק במישור ספירת הקולות ורישומם (הליקוי הראשון), מבחינת תוצאות הבחירות לכנסת ה-21?

כזכור, בהתאם לתוצאות הרשמיות של הבחירות לכנסת ה-21, הפער לצורך העברת המנדט העודף השביעי מיהדות התורה לליכוד, עמד על גריעה של 71 קולות מיהדות התורה ומש"ס (הקשורות ביניהן בהסכם עודפים), או הוספת מעל 179 קולות לליכוד ולאיחוד מפלגות הימין (הקשורות בהסכם עודפים משלהן), או שילוב תואם בין שתי האפשרויות (ראו: פס' 1 לעיל).

מן הממצאים שהתגלו מעיון בחומרי הבחירות לאחר פרסום התוצאות הרשמיות, עולה כי אם מתעלמים מהקלפיות הבודדות שנותרה מחלוקת בעניינן כאמור בפס' 16 לעיל (לרבות 5 הקלפיות "הבלתי מאוזנות"), ובוחנים את תוצאות הבחירות לכנסת ה-21 רק על-בסיס תיקוני ספירה ורישום קולות שהמשיב 1 הסכים להם ושהמערערים שכנגד לא חלקו לגביהם (טבלה א' בעמ' 8 להודעה המעדכנת מיום 22.8.2019), יוצא לכאורה שהמודד השביעי של הליכוד ואיחוד מפלגות הימין גבוה ביחס למודד השביעי של יהדות התורה וש"ס (ראו: טבלה עליונה בעמ' 6 לנספחיה של ההודעה המעדכנת של המשיב 1 מיום 22.8.2019). דא עקא, מדובר בתוצאה חלקית בלבד, שכן היא מתעלמת מהקלפיות הנתונות במחלוקת. כאשר מצרפים לתחשיב את הקלפיות הבודדות שלגביהן נותרו מחלוקות בין הצדדים במישור ספירת הקולות ורישומם כמפורט בפס' 16 לעיל (לרבות 5 הקלפיות "הבלתי מאוזנות" שהמשיב 1 הותירן להכרעת בית המשפט), התוצאה היא

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

1 שהפער לצורך העברת המנדט העודף השביעי עומד על קולות בודדים בלבד לכאן או
2 לכאן, שגורלם תלוי בהכרעות הפרטניות במחלוקות שנותרו על הפרק במישור ספירת
3 הקולות ורישומם, וזאת בהתייחס לכ-22 קולות ברמה הכלל ארצית. בהתאם לאותן
4 הכרעות פרטניות, ההבדל במודד השביעי של הליכוד ואיחוד מפלגות הימין מול יהדות
5 התורה וש"ס, הוא הבדל זעום שעומד על מספר עשיריות הנקודה בלבד (זאת בהנחה
6 שיש להתחשב בנקודה העשרונית המתקבלת מתוצאת חילוק מדויק במסגרת חישוב
7 המודד).
8

9 18. הנה כי כן, במבט ראשון נדמה לכאורה כי המחלוקת בנוגע לספירה ולרישום של
10 כ-22 קולות ברמה הכלל ארצית (כולל 5 הקלפיות "היוצאות מאיזון") מחייבת הכרעה,
11 מאחר שבכוחה להשפיע על תוצאות הבחירות לכנסת ה-21 ביחס למנדט העודף השביעי.
12

13 למעשה, כפי שעולה מההודעה המעדכנת של המשיב 1 מיום 22.8.2019, מדובר
14 בתיאור חלקי בלבד של מצב הדברים, שכן הוא מתעלם מקיומן של "קלפיות חשודות".
15 כזכור, הערעור שכנגד התייחס מתחילת הדרך גם לקלפיות מן הסוג האחרון, קרי-
16 קלפיות שהמשטרה חקרה חשד להפרה של טוהר הבחירות ביחס לאליהן, ובראשן קלפי
17 מס' 2 ביישוב כסרא סמיע. בקלפי האחרונה נכללו בין היתר 350 קולות לליכוד ו-50
18 קולות לש"ס. לטענת המערערים שכנגד, קלפי זו נגועה בחשד כבד לזיוף ולמרמה של
19 תוצאות הבחירות. בתחילת הדרך, המשיב 1 סבר כי הגם שמתעורר חשד לפגיעה בטוהר
20 הבחירות בנוגע לקלפי האמורה באופן שהצדיק פתיחת חקירה פלילית בעניינה, הרי
21 באותו שלב המערערים שכנגד לא הרימו את הנטל להוכיח כי יש לפסול את תוצאות
22 הבחירות בקלפי זו. דא עקא, עם התקדמות החקירה המשטרתית בעניינה של הקלפי
23 האמורה וקבלת עדכונים אודותיה, שינה המשיב 1 מעמדו. בהודעתו המעדכנת מיום
24 22.8.2019 הצטרף המשיב 1 בהסכמה לטענת המערערים שכנגד, וסבר כי תוצאות
25 הבחירות בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע אינן משקפות את רצון הבוחר ואין להתבסס עליהן
26 נוכח הפגיעה בטוהר הבחירות.
27

28 לפי שיטתם של המערערים שכנגד והמשיב 1, גם אם לצורך הדיון נניח כי
29 המחלוקות במישור ספירת הקולות ורישומם תוכרענה כולן לטובת המערער (הן ביחס ל-

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

5 הקלפיות "הבלתי מאוזנות", והן ביחס לקולות בודדים נוספים שהמערער חלק על
ממצאיו של המשיב 1 ביחס אליהם), לא יהיה בידי המערער לשכנע כי קיימת אפשרות
לשינוי בתוצאות הבחירות לכנסת ה-21 בגין כך. טעם הדבר הוא שלטענת המערערים
שכנגד והמשיב 1, אין להתבסס על תוצאות הבחירות לכנסת ה-21 בקלפי מס' 2 בכסרא
סמיע מחמת פגיעה בטוהר הבחירות. הצהרה בדבר פסילת תוצאות הקלפי האמורה
בכללותה, תוביל לגריעתם של 350 קולות מהליכוד ו-50 קולות מש"ס. במצב דברים זה,
טענות המערער שנותרו במחלוקת במישור ספירת הקולות ורישומם, אשר מתייחסות לכ-
22 קולות לערך, מאבדות מחשיבותן. ובלשונו של ב"כ המערערים שכנגד: "הנחת היסוד
של ערעור הבחירות נסתרה, והפרומילים שבמודד השביעי בטלים לעומת מאות הקולות שיש
לגרוע מגישתו של המערער. וכך נסתרה אף מטרתו של הערעור – לשקף את רצון הבוחרים.
ערעור בחירות לא יכול להתקבל בשעה שהבסיס העובדתי עליו הוא ניצב, קרס, ובשעה
שהוא מונח על מאות קולות טעוני פסילה" (פס' 4 לתגובת המערערים שכנגד מיום
26.8.2019).

19. על רקע טענות אלה, ועם ההתקדמות בחקירות המשטרתיות בנוגע ל"קלפיות
החשודות", מוקד הדיון לפנינו עבר לשאלה האם הליקוי הנטען במישור טוהר הבחירות
הוכח, ואם כן- האם ומהי השלכתו האפשרית על הטענות בערעור העיקרי. לשאלות אלה
הוקדשו הדיונים שהתקיימו לפנינו ביום 3.9.2019 וביום 2.8.2020 וכן סיכומי הצדדים
בכתב.

יובהר כי מאחר שהטענה בדבר הליקוי השני במישור טוהר הבחירות הועלתה
על-ידי המערערים שכנגד, ומאחר שהמשיב 1 הצטרף בהסכמה לטענה זו בהודעתו
המעדכנת מיום 22.8.2019, הרי הנטל בעניין הליקוי השני האמור מונח על כתפיהם של
המערערים שכנגד ושל המשיב 1. לסוגיות אלה נפנה כעת.

הליקוי הנטען השני - מישור טוהר הבחירות

(א) מסגרת הדיון

20. על-אף שהמשטרה ניהלה חקירות בנוגע לעשרות קלפיות בחשד לפגיעה בטוהר
הבחירות בנוגע לכנסת ה-21, הדיון להלן יתמקד בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע. זאת,
ממספר טעמים:

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

ראשית, המשיב 1 פנה בעניינה של קלפי זו ליועץ המשפטי לממשלה ולמ"מ מפכ"ל המשטרה בבקשה לפתיחת חקירת משטרה לגביה ביום 16.4.2019, עוד בטרם פרסום התוצאות הרשמיות של הבחירות לכנסת ה-21 ואף בטרם הגשת הערעור העיקרי.

שנית, המערערים שכנגד טענו לחשד בדבר פגיעה בטוהר הבחירות בנוגע לקלפי זו כבר במסגרת כתב הערעור שכנגד (שם, פס' 46.11). זאת ועוד; ב"כ המערערים שכנגד עתר לעיון בחומרי בחירות ביחס לקלפי הנדונה, בשלבים מוקדמים של ההליך שבכותרת. בהחלטתנו מיום 24.7.2019 שניתנה בדיון מקדמי במעמד הצדדים, קבענו כי נכון לאותו שלב אין מקום להתיר את העיון המבוקש שכן עניינה של הקלפי האמורה מצוי בחקירת משטרה תלויה ועומדת (שם, עמ' 11, ש' 17). בפרוטוקול הדיון הובהר במפורש כי הדברים התייחסו רק למישור בקשת העיון בחומרי הבחירות. ב"כ המערערים שכנגד הדגיש באותו דיון מקדמי כי הוא עומד על טענתו לפגיעה בטוהר הבחירות בנוגע לקלפי זו (שם, עמ' 9, ש' 36-31).

שלישית, נוכח עדכון שהמשיב 1 קיבל בנוגע לממצאיה של החקירה המשטרתית ביחס לקלפי הנדונה, ובשים לב לצבר הראיות המנהליות שהונחו לפניו בנוגע להתנהלות בקלפי זו, המשיב 1 טען בהודעתו המעדכנת מיום 22.8.2019 כי תוצאותיה של קלפי מס' 2 בכסרא סמיע אינן משקפות את רצון הבוחר ולפיכך יש להורות על פסילתה (שם, פס' 21, 36, 38). אמת, המשיב 1 שינה בכך מעמדתו כפי שהובאה מלכתחילה בתגובתו המקדמית הראשונה מיום 10.6.2019. באותה תגובה מקדמית המשיב 1 טען כי למרות שמדובר בקלפי שנמצאו "חשדות כבדים לזיופה" באופן המצדיק פתיחת חקירה פלילית בעניינה, המערערים שכנגד לא הרימו באותו שלב את הנטל הנדרש כדי לפסול את תוצאותיה של הקלפי האמורה (שם, פס' 51(י)). עם זאת, המשיב 1 הסביר את השינוי האמור בכך שעם התקדמות החקירה המשטרתית, התקבלו ממצאים בנוגע לקלפי הנדונה שביססו ברמה הנדרשת את החשד לפגיעה בטוהר הבחירות בעניינה. המערער יצא כנגד השינוי האמור בעמדתו של המשיב 1, וטען כי שינוי זה נעדר הצדקה. נתייחס לכך בהמשך הדברים.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

רביעית, היה זה המערער שטען בבקשתו מיום 1.3.2020 כי יש להורות למשיב 1
"לעדכן רק בעניין הקלפי בכסרא סמיע", שכן יתר הקלפיות שהתבקש עיון לגביהן על-
ידי מי מהצדדים ואשר היו נתונות בחקירת משטרה אינן רלוונטיות, מאחר שממילא
פסילתן - בין לחוד ובין ביחד - לא תשליך על תוצאות הערעורים (שם, פס' 2 ופס' 8-11;
ראו גם: החלטתנו מיום 19.5.2020).

חמישית, בדיון שהתקיים לפנינו ביום 2.8.2020, ב"כ המערער אישר כי ברשימת
הקלפיות שהוא עתר לבדיקה ולעיון לגביהן בעקבות החלטותינו מיום 17.6.2019 ומיום
1.7.2019, הוא לא כלל קלפיות שרק לאחר מכן הוא טען בכלליות כי ניתן להצביע על
כשלים ביחס אליהן במישור טוהר הבחירות (פרוטוקול דיון מיום 2.8.2020, עמ' 47, ש'
23 ואילך). כך, על אף שמלכתחילה קבענו בבירור כי רשימות הקלפיות שיגישו הצדדים
תהינה סופיות וממצות (ראו: החלטתנו מיום 17.6.2019 וכן פס' 30(א) להחלטתנו מיום
1.7.2019). בנסיבות אלה, אין מקום לטרוניה שעשויה להשתמע מטעונו המערער כלפי
כך שהדיון בנוגע לטוהר הבחירות נסוב על קלפי מס' 2 בכסרא סמיע, ולא על קלפיות
שבשלב מאוחר בהליך לפנינו המערער טען בכלליות לפגיעה בטוהר הבחירות בעניינן.
קלפיות אלה לא נכללו בכתב הערעור העיקרי או בכתב הערעור שכנגד. כמו כן, אף צד -
לרבות המערער - לא עתר לפנינו לבדיקה ולעיון לגביהן.

על רקע כל אלה, גם אין לקבל את טענת המערער לפיה הדיון בקלפי מס' 2
בכסרא סמיע מהווה "שינוי חזית מפתיע" (פס' 28 לסיכומי המערער מיום 11.2.2021).
כאמור, קלפי זו נכללה במפורש בכתב הערעור שכנגד. מראשית הדרך המערערים שכנגד
טענו כי "די בהפחתת הקולות הנזכרים לעיל או חלקם [ביחס לקלפי בכסרא סמיע] כדי
להביא לדחיית ערעור הבחירות" (פס' 46.11 לכתב הערעור שכנגד). לאורך כל ההליך
לפנינו, המערערים שכנגד הדגישו כי הם שומרים על טענותיהם לגבי קלפי זו, אשר העיון
בחומרי בחירות לגביה לא התאפשר אלא רק לאחר סיום חקירת המשטרה בעניינה. כפי
שיובהר מיד, המערער עצמו הסכים להמתין לצורך העיון האמור עד לסיום החקירה
המשטרית.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

21. בדיון שהתקיים לפנינו ביום 3.9.2019 שמענו בדלתיים סגורות במעמד הצדדים
עדכון מעו"ד מאיה יוזבגי מפרקליטות מחוז חיפה פלילי, אודות ממצאים מן החקירה
המשטרתית שהוסיפה להתנהל אותה עת בנוגע לקלפי מס' 2 בכסרא סמיע. בהעדר
הסכמה מצד הפרקליטות להצגת חומרי החקירה לעיון ב"כ הצדדים מחשש לשיבוש
הליכי חקירה מחד גיסא; ובהעדר הסכמה מצד המערער להצגת חומרי החקירה לעיון בית
המשפט במעמד צד אחד מאידך גיסא; ניתנה החלטתנו לפיה לא מצאנו כי נתונה לנו על
פי דין הרשות לעיין במעמד צד אחד בחומרי החקירה האמורים. בתום הדיון ולאחר
שמיעת הערות בית המשפט, ניתנה הסכמת המערער להמתין לתוצאות החקירות
המשטרתיות בעניין "הקלפיות החשודות" (פרוטוקול דיון מיום 3.9.2019, עמ' 30-31).
בהתאם לכך, לאחר הדיון ניתנו החלטות להגשת עדכונים בדבר התקדמות החקירה
המשטרתית.

22. ביום 31.5.2020 הגיש ב"כ המשיב 1 הודעת עדכון לפיה החקירה המשטרתית
בעניין קלפי מס' 2 בכסרא סמיע הסתיימה, וכי תיק החקירה כנגד החשודים נסגר בעילה
של חוסר ראיות מספיקות להעמדה לדין, מן הטעם שלא ניתן לבסס סיכוי סביר להרשעה
כנגד מי מהחשודים שנחקרו. לצד זאת, המשיב 1 הוסיף לעמוד על דעתו לפיה בחקירת
המשטרה נמצאו ראיות מנהליות מספיקות לפיהן תוצאות הבחירות בקלפי האמורה זויפו.
צוין כי ככלל המדינה אינה מציגה במסגרת ערעור מנהלי חומרים מתיקי חקירה פליליים,
אולם נוכח סגירת תיק החקירה המדינה מסכימה באופן חריג להציג לפני בית המשפט
בדלתיים סגורות את עיקרי חומר הראיות שנאסף. בעקבות כך, התקיים לפנינו דיון רביעי
במספרו ביום 2.8.2020. במהלך הדיון ניתנה סקירה נוספת מפיה של עו"ד יוזבגי
מפרקליטות מחוז חיפה פלילי, אודות ממצאיה של החקירה המשטרתית בעניין קלפי מס'
2 בכסרא סמיע. לאחר הדיון ניתנו החלטותינו מיום 17.9.2020 ומיום 6.12.2020 שקבעו
את המתכונת לעיון בחומרי החקירה על-ידי ב"כ הצדדים, וכן את המתכונת להגשת
סיכומי הצדדים בכתב לעניין קלפי מס' 2 בכסרא סמיע והשלכותיה על תוצאות הערעור
והערעור שכנגד. בהמשך, ניתנה למערער אפשרות להגשת סיכומים משלימים באותן
סוגיות, בעקבות מסמכים אליהם הפנה המשיב 1 לאחר הגשת סיכומיו.

(ב) הנתונים בנוגע לקלפי מס' 2 בכסרא סמיע

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

23. מהחומר שהונח לפנינו עולים הנתונים הבאים:

(-) ספירת המעטפות בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע (להלן גם: הקלפי) עמדה על 600 מעטפות הצבעה, מתוך 614 בעלי זכות בחירה בקלפי הנדונה. המשמעות היא כי אחוז ההצבעה בקלפי עמד על 97.77%. נעיר כי הממוצע הארצי של שיעור ההצבעה בבחירות לכנסת ה-21 עמד על כ-68.5%, ושיעור ההצבעה הממוצע בכלל היישוב כסרא סמיע עמד על כ-70.3% (פס' 1 לסיכומי המשיב 1).

(-) תוצאות ההצבעה בקלפי הנדונה התפלגו בין שש מפלגות שונות, כאשר כל התוצאות היו ב"מספרים עגולים":

350 – מחל

100 – פה

50 – ש"ס

50 – ל

30 – נ

20 – מרצ

מספר מעטפות ההצבעה היה "עגול" אף הוא – 600.

(-) בימים 11.8.2019 עד 28.8.2019 המשטרה חקרה 102 מתושבי היישוב כסרא סמיע, מתוכם 98 בעלי זכות בחירה בקלפי מס' 2 (נזכיר כי מספרם הכולל של בעלי זכות בחירה בקלפי הנ"ל היה 614). מתוך 98 בעלי זכות הבחירה בקלפי מס' 2 שנחקרו במשטרה, 28 נחקרים העידו כי לא הצביעו בקלפי הנדונה ביום הבחירות, חרף העובדה ששם נמחק בפנקס הבוחרים כאילו הצביעו בה. (במאמר מוסגר נציין כי נחקר נוסף מסר שהצביע בקלפי מס' 2, אך בהודעה משטרתית נוספת חזר בו וטען כי לא הצביע בקלפי האמורה, וכי תשובתו הקודמת נבעה מבלבול שכן סבר שנשאל לגבי הבחירות לרשויות המקומיות להבדיל מהבחירות הכלליות לכנסת. מחמת הזהירות, לא ראינו להתחשב בעדותו של עד זה). 5 מתוך אותם 28 נחקרים אשר העידו במשטרה כי לא הצביעו בקלפי מס' 2 למרות ששם נמחק בפנקס הבוחרים, הנם בעלי זכות הצבעה במעטפות כפולות. יטען הטוען כי לבעלי זכות הצבעה במעטפות כפולות קיים מניע למסור עדות לפיה הם לא הצביעו

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

בקלפי הנדונה אף אם אין זו האמת, לבל יפלילו עצמם. לפיכך, לא ראינו להתחשב גם בעדים אלה מטעמי זהירות. השורה התחתונה לצורך הדיון לפנינו היא כי מבין 98 הנחקרים במשטרה שהנם בעלי זכות בחירה בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע, 23 נחקרים (28 פחות 5) העידו כי לא הצביעו בקלפי מס' 2 ביום הבחירות, חרף העובדה ששם נמחק בפנקס הבוחרים כאילו הצביעו בקלפי הנ"ל. מדובר בכ-23.4% (קרוב לרבע) מתוך 98 הנחקרים במשטרה שהנם בעלי זכות הצבעה בקלפי הנדונה.

24. למען שלמות התמונה יצוין כי במסגרת החקירה המשטרתית, נחקרו באזהרה שלושה בעלי תפקידים בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע: יו"ר ועדת הקלפי (ששימשה נציגה מטעם סיעת מרצ), סגן יו"ר ועדת הקלפי (ששימש נציג מטעם סיעת הליכוד) ומזכיר ועדת הקלפי:

(-) יו"ר ועדת הקלפי טענה בחקירותיה במשטרה כי במהלך יום הבחירות לכנסת ה-21 התנועה בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע הייתה דלילה, ולא התקרבה ל-600 מצביעים (טענה זו אינה מתיישבת לכאורה עם כמות המעטפות ועם אחוזי ההצבעה הגבוהים בקלפי הנדונה). יו"ר ועדת הקלפי הוסיפה וטענה בחקירותיה במשטרה כי במהלך יום הבחירות חשה באי סדרים, אולם סגן היו"ר והמזכיר של ועדת הקלפי הבהירו לה שהם אחראים לנעשה ושלא תתערב. היו"ר טענה כי רשמה תוצאות בגיליון ספירת קולות בעצמה. היא הוסיפה וטענה בחקירותיה במשטרה כי חתימתה על גבי חלק ממעטפות ההצבעה זויפה, וכי פנקס הבוחרים שבו מסומנים לכאורה בעלי זכות בחירה שהצביעו בקלפי, אינו הפנקס עמו היא עבדה בשעת אמת. יצוין כבר כעת כי מעטפות ההצבעה שהיו"ר טענה כי חתימתה זויפה עליהן, נשלחו לבדיקה במעבדת מסמכים במטה הארצי של משטרת ישראל. מבדיקה זו עלה כי סביר מאד שהחתימות האמורות כן נחתמו על-ידי יו"ר ועדת הקלפי, וזאת בניגוד לנטען על-ידה. כמו כן, לא נמצאה התאמה בין אותן חתימות לבין חתימותיהם של סגן היו"ר והמזכיר. יו"ר ועדת הקלפי עומתה בחקירתה המשטרתית עם ממצאים אלה, אולם הוסיפה לעמוד על גרסתה לפיה היא לא חתמה על חלק ממעטפות ההצבעה וטענה שוב כי חתימתה עליהן זויפה.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

(-) סגן יו"ר ועדת הקלפי נשאל בחקירתו המשטרתית כיצד יתכן שאנשים אותם הוא מכיר מהיישוב העידו כי לא הצביעו בקלפי הנדונה, למרות ששמן נמחק בפנקס הבוחרים כאילו הצביעו. סגן היו"ר השיב כי במשך קרוב למחצית היום הוא לא שהה במקום הקלפי, וכי כל אחד משלושת בעלי התפקידים בקלפי מחק במועדים אחרים שמות בפנקס הבוחרים של הקלפי הנדונה.

(-) מזכיר ועדת הקלפי טען כי מחק שמות בפנקס הבוחרים רק אם הגיעו להצביע בקלפי. בדומה ליתר בעלי התפקידים בקלפי, המזכיר מסר בחקירתו במשטרה כי במהלך יום הבחירות עזב את מקום הקלפי לפרקי זמן שונים, בעוד הקלפי המשיכה לפעול בהעדרו. הוא העיד כי התרשם שחלק מהמצביעים ביצעו את ההצבעה מאחורי הפרגוד במהירות "כאילו יש איזו יד מכוונת מבחוץ". המזכיר הוסיף והעיד כי הוא זה שרשם תוצאות בשני גיליונות ספירת הקולות.

כפי שצוין לעיל, בסופה של החקירה המשטרתית הוחלט לסגור את תיק החקירה בנוגע לשלושת בעלי התפקידים בקלפי הנדונה בעילה של חוסר ראיות מספיקות להעמדה לדין. זאת, מחמת קושי ראיתי להצביע על חשוד מסוים שאחראי לכך שבעלי זכות הצבעה שסומנו בפנקס הבוחרים כמי שהצביעו בקלפי הנדונה, העידו במשטרה כי לא הצביעו בה.

(ג) טיעוני הצדדים לגבי קלפי מס' 2 בכסרא סמיע והשלכותיה לעניין הערעורים

25. המשיב 1 טען בסיכומיו כי עוד טרם פרסום התוצאות הרשמיות של הבחירות לכנסת ה-21, הלשכה המשפטית של ועדת הבחירות המרכזית איתרה כחריגות את תוצאות ההצבעה של קלפי מס' 2 בכסרא סמיע. זאת, בשים לב לאחוזי ההצבעה הגבוהים בקלפי האמורה, ובשים לב לתוצאות ההצבעה שנרשמו כולן ב"מספרים עגולים". אותה עת, החליט המשיב 1 (יו"ר ועדת הבחירות המרכזית) להפנות את הקלפי הנדונה לחקירת משטרה, אולם לכולל את תוצאותיה של קלפי זו בתוצאות הרשמיות של הבחירות לכנסת ה-21. זאת מאחר שבמועד פרסום התוצאות הרשמיות עמדו לפני המשיב 1 ראיות נסיבתיות בלבד לכך שתוצאות הקלפי הנדונה אינן סבירות. עם זאת, לא היה די בחומרי

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

הקלפי לבדם (שכאמור לימדו על אחוז הצבעה גבוה ועל תוצאות הצבעה ב"מספרים עגולים"), כדי לבסס ליקוי מהותי ברמה הנדרשת לביטול תוצאות ההצבעה בקלפי.

לטענת המשיב 1, מצב הדברים השתנה עם התקדמות החקירה המשטרתית. נטען כי בעקבות חקירה מדגמית שערכה המשטרה, נחשף כי מתוך 98 נחקרים בעלי זכות הצבעה בקלפי הנדונה, מספר ממשי של נחקרים העיד כי לא הצביע בקלפי למרות ששמו נמחק בפנקס הבוחרים כאילו הצביע. לגישת המשיב 1, הדבר מבסס חשש ממשי לזיוף תוצאות ההצבעה בקלפי, בדרך של מחיקת בעלי זכות בחירה שלא הצביעו בקלפי כאילו הצביעו בה, והוספת מעטפות הצבעה לקלפי בהתאם (פס' 18 לסיכומי המשיב 1). ראיות מנהליות אלה מצטרפות ליתר הראיות הנסיבתיות שהיו ידועות טרם החקירה המשטרתית. על רקע זה, ראה המשיב 1 להודיע בהודעה מעדכנת לבית משפט זה מיום 22.8.2019, כי קיימות ראיות מנהליות מספיקות לכך שתוצאות ההצבעה בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע זויפו, וכי יש להורות על פסילתה של קלפי זו מחמת פגיעה בטוהר הבחירות (פס' 21, 36, 38 להודעה מעדכנת מיום 22.8.2019). המשיב 1 טען בסיכומיו כי משמעות הדבר היא שדינן של תוצאות קלפי מס' 2 בכסרא סמיע להיגרע מתוצאות הבחירות לכנסת ה-21. לשיטת המשיב 1, מסקנה זו מייתרת את הצורך בהכרעת בית משפט זה לגבי הליקוי הראשון העוסק בספירת קולות וברישומם ביחס לקולות המעטים שנותרו במחלוקת בין הצדדים. זאת מאחר שעם גריעת קלפי מס' 2 בכסרא סמיע מתוצאות הבחירות לכנסת ה-21 (ובכלל זה 350 קולות לליכוד ו-50 קולות לש"ס), חלוקת המנדטים אינה משתנה והמנדט העודף השביעי נותר בידי המערערים שכנגד. כך, גם אם כל טענותיו של המערער במישור ספירת הקולות ורישומם יתקבלו (פס' 26-27 לסיכומי המשיב 1). בהתחשב בכך, נטען כי דין הערעור העיקרי להידחות שכן אין בטענות המועלות במסגרתו כדי להשפיע על תוצאות הבחירות לכנסת ה-21.

26. המערערים שכנגד הצטרפו בהסכמה לטענות המשיב 1. הם הדגישו בסיכומיהם כי קלפי מס' 2 בכסרא סמיע נכללה מתחילת הדרך בכתב הערעור שכנגד. עוד נטען כי משקלם המצטבר של הפגמים הקשורים בקלפי הנדונה שהוכחו בראיות מנהליות אמינות, מחייבים את פסילתה. לשיטת המערערים שכנגד, המסקנה היא כי "...ערעור הבחירות

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

[העיקרי] והערעור שכנגד אינם אוצרים יחדיו כוח לשנות מתוצאת הבחירות, והתוצאה כפי שפורסמה עומדת בלא שינוי" (פס' 47 לסיכומי המערערים שכנגד).

27. מנגד, המערער טען בסיכומיו ובסיכומיו המשלימים כי בתחילת הדרך, המשיב 1 והמערערים שכנגד לא ביקשו את פסילתה של קלפי מס' 2 בכסרא סמיע. יתר על כן; בתגובה המקדמית הראשונה מיום 10.6.2019, המשיב 1 ציין במפורש כי המערערים שכנגד לא הרימו את הנטל הנדרש כדי לפסול את תוצאותיה של קלפי מס' 2 בכסרא סמיע. לטענת המערער, הבקשה לפסול את תוצאות הקלפי הנדונה הועלתה לראשונה על-ידי המשיב 1 בהודעתו המערכנת מיום 22.8.2019, לאחר שהתברר כי המערער צודק בטענותיו לעניין טעויות בספירת הקולות וברישומם. לפי הנטען, רק אז המשיב 1 טען לפתע באופן מגמתי כי דין תוצאות קלפי מס' 2 בכסרא סמיע להיפסל. לטענת המערער, אין לאפשר למשיב 1 "לשמור" קלפיות לעת מצוא...", ואף אין לאפשר מצב בו ההחלטה איזו קלפי לפסול תיעשה באמצעות מיקוד פעולות חקירה בקלפי מסוימת בהתאם לתוצאות שכבר פורסמו, כאשר כל הנוגעים בדבר אינם נמצאים מאחורי מסך בערות (פס' 29-30 לסיכומי המערער מיום 11.2.2021). המערער הדגיש בסיכומיו כי יש לדחות את טענת המשיב 1 כי שינוי עמדתו נבע מתוצאות החקירה המדגמית שערכה המשטרה: ראשית, נטען כי בעת הגשת ההודעה המערכנת מיום 22.8.2019, אשר במסגרתה המשיב 1 טען לראשונה כי יש לפסול את הקלפי הנדונה, טרם נגבו כלל העדויות בחקירה המשטרתית. שנית, נטען כי בחירת הנחקרים על-ידי המשטרה לא הייתה מדגמית ואף לא הייתה אקראית. ממילא, לא היה בכוחה של החקירה המשטרתית כדי להקים הצדקה לשינוי בעמדת המשיב 1, אשר מלכתחילה ראה לכלול את תוצאות הקלפי הנדונה במסגרת התוצאות הרשמיות של הבחירות לכנסת ה-21.

לגוף הדברים, המערער טען כי אם ייקבע שאחוז הצבעה גבוה ותוצאות הצבעה מובהקות מהוות עילה לפסילת קלפי, כי אז ניתן לפסול עוד קלפיות רבות. צוין כי במסגרת הבחירות לכנסת ה-22 אחוז ההצבעה בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע היה נמוך. עם זאת, בבחירות לכנסת ה-23 אחוז ההצבעה בקלפי האמורה היה כ-62%, כאשר סיעת הליכוד קיבלה בקלפי הנ"ל 313 קולות. לגישת המערער, הדבר יכול ללמד כי גם אם מניחים שהיו קולות שזויפו בקלפי הנדונה במסגרת הבחירות לכנסת ה-21, הרי "יש

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

רגליים לדבר שזיוף תיאורטי שכזה בוצע לטובת מפלגות שבאופן מסורתי לא מקבלות קולות בקלפי זו, ולא לטובת מפלגת הליכוד, שזוכה לתמיכה ואהדה רבה בכפר" (פס' 23 לסיכומי המערער).

לגבי יתר הראיות המנהליות, נטען כי הטענות לזיוף של תוצאות ההצבעה בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע, לא הוכחו. כאמור, לטענת המערער החקירה שערכה המשטרה לא הייתה מדגמית ולא הייתה אקראית. לדבריו, מדובר בניסיון ממוקד של המשטרה לאתר קולות מזויפים, כאשר עשרות עדויות של בוחרים שהצביעו, לא נכללו בגדרי החקירה (פס' 59 לסיכומי המערער). זאת ועוד; עדותה של יו"ר ועדת הקלפי בדבר זיוף חתימותיה על מעטפות ההצבעה, נסתרה על-ידי חוות דעת אובייקטיבית של מומחה מטעם משטרת ישראל. כמו כן, איש מבין העדים שנחקרו במשטרה לא תיאר סיטואציה בה הוא הגיע לקלפי ומצא ששמו כבר נמחק. המערער הוסיף וטען כי אין בתוצאות החקירה המשטרית שלא הולידה כתב אישום, כדי להצדיק פסילה של 600 קולות בוחרים תוך פגיעה בזכותם החוקתית לבחור לכנסת ישראל.

(ד) דיון והכרעה

28. לאחר שבחנו את החומר שהונח לפנינו ואת מכלול טענות הצדדים ביחס אליו, דעתנו היא כי הוכח ברמה הנדרשת זיוף קולות בנוגע לקלפי מס' 2 בכסרא סמיע, באופן שאין מנוס מהמסקנה כי לא ניתן לסמוך על תוצאותיה כמשקפות את רצון הבוחרים. מסקנה זו נשענת על צבר ראיות מנהליות שכוחן טמון בהצטברותן זו לזו:

ראשית, שיעור ההצבעה בקלפי הנדונה לכנסת ה-21 הוא גבוה במיוחד - מעל 97%. מדובר בשיעור חריג הן מבחינת הממוצע הכלל הארצי והן מבחינת הממוצע ביישוב הספציפי (ראו: הנתונים בפס' 23 לעיל לגבי הבחירות לכנסת ה-21, ובפס' 27 לעיל לגבי הבחירות לכנסת ה-23 בקלפי הספציפית). עם זאת יודגש כי שיעור הצבעה גבוה, כשלעצמו, אינו מהווה ליקוי מן הסוג המנוי בסעיף 86 לחוק הבחירות לכנסת, ואין די בו לבדו כדי לבסס טענה לזיוף קולות בהעדר תימוכין ראייתיים נוספים (ראו והשוו):

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

ע"מ (י-ם) 319/06 מפלגת העבודה - מימד נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-17, פס' 23 ופס' 40 ((17.8.2006)).

שנית, מכלול תוצאות ההצבעה בקלפי הנדונה נרשמו ב"מספרים עגולים". גם מספר מעטפות ההצבעה בקלפי היה "עגול" (600). אף בהקשר זה יוער כי תוצאות ההצבעה ב"מספרים עגולים", כשהן לבדן, אינן מעידות בהכרח על זיוף קולות. עם זאת, מדובר בראיה נסיבתית שמעוררת חשד ומצריכה בדיקה (כך אכן פעל המשיב 1, כאשר הפנה את עניינה של הקלפי הנדונה לחקירה משטרתית).

שלישית, כפי שפורט בפס' 23 לעיל, מחקירת המשטרה עלה כי מתוך 98 נחקרים בעלי זכות הצבעה בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע, לפחות 23 העידו במשטרה כי לא הצביעו בקלפי הנ"ל למרות ששם נמחק בפנקס הבוחרים כאילו הצביעו בה. יוער כי לא נמצאה לנו עילה לפקפק באמינות עדויות אלה. טענת המערער לפיה מרבית עדויות הנחקרים הן של משפחה "המצויה גם בסכסוך בכפר", נטענה בשפה רפה ובעלמא בלבד, באופן המשליך על משקלה (ראו: פס' 14 לסיכומים המשלימים של המערער מיום 21.3.2021). לא נעלמה מעניינו טענתו הנוספת של המערער לפיה חקירת המשטרה ביחס ל-98 הנחקרים בעלי זכות הצבעה בקלפי הנדונה לא הייתה מדגמית, וכי זימון הנחקרים על-ידי המשטרה לא היה אקראי בניגוד לנטען על-ידי הפרקליטות. בחנו את הטענה האמורה והגענו למסקנה כי אין בסיס מספק לקבלתה. בחינת טבלת העדויות שהמערער צירף לסיכומיו המשלימים (הש/2) ועיון בהודעות המשטרתיות עצמן, העלו כי גביית העדויות במשטרה מתושבי היישוב כסרא סמיע השתרעה על-פני כשבועיים ימים, כאשר הנחקרים השתייכו למספר משפחות ביישוב, היו בגילאים מגוונים, ומקומם במספר הסידורי בפנקס הבוחרים השתנה אף הוא. בהתחשב בכך, אין לפנינו תשתית שבכוחה לסתור את חזקת התקינות המנהלית לגבי החקירה המשטרתית שהתקיימה בעניינה של הקלפי הנדונה. אין בידינו לקבוע כי לא היה מדובר בחקירה מדגמית, או כי בחירת הנחקרים נעשתה באופן מגמתי ובלתי אקראי כנטען על-ידי המערער.

29. כאמור, מממצאיה של החקירה המשטרתית עלה כי לפחות 23 נחקרים בעלי זכות הצבעה בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע, העידו במשטרה כי כלל לא הצביעו בקלפי וזאת

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

בניגוד לרישום בפנקס הבוחרים. כפי שצוין לעיל, שיעורם של נחקרים אלה הוא קרוב ל- 25% מ-98 הנחקרים בעלי זכות הצבעה בקלפי הנדונה. יש בכך כדי להוות ראיה מחזקת משמעותית במישור המנהלי, שמצטרפת לנתונים שהיו ידועים עוד בטרם פתיחתה של החקירה במשטרה, קרי- אחוז הצבעה גבוה של מעל 97% בקלפי הנ"ל, ותוצאות הצבעה ב"מספרים עגולים" בלבד. המשקל המצטבר של ראיות מנהליות אלה, מוביל למסקנה כי הוכח ברמת הוכחה מוגברת כאמור בפס' 6 לעיל, כי בקלפי הנדונה זויפו קולות בהיקף בלתי זניח. זאת, בדרך של מחיקת שמות של בעלי זכות הצבעה מפנקס הבוחרים על אף שלא הצביעו, והשמת מעטפות הצבעה במקומם בתיבת הקלפי (שכן נספרו 600 מעטפות מתוך 614 בעלי זכות בחירה בקלפי). בהקשר זה יוער כי אין בנמצא ראיות אילו פתקי הצבעה הושמו בשמם של הנחקרים שהעידו כי לא הגיעו להצביע בקלפי. משמעות הדבר היא לא ניתן לבודד את הקולות המזויפים בתוך תוצאות ההצבעה בקלפי בכללותה.

30. יטען הטוען כי היה מקום להרחיב את חקירת המשטרה למספר גדול יותר של נחקרים (קרי, מעבר ל-98 מתוך 614 בעלי זכות הצבעה בקלפי הנדונה). לצורך ענייננו, אין מדובר בדרך הילוך הכרחית שכן כפי שהוסבר בפס' 6 לעיל, ממילא איננו נדרשים לרמת הוכחה של מעבר לכל ספק סביר כנהוג בפלילים (וזאת בלא להביע עמדה האם הרחבת החקירה המשטרית נדרשה במישור הפלילי). מסיבה זו, אף אין לראות את חזות הכל בכך שחקירת המשטרה לא הובילה לגיבוש כתב אישום כנגד חשוד קונקרטי זה או אחר. מחקירותיהם המשטריות של שלושת בעלי התפקידים בקלפי כמפורט בפס' 24 לעיל, נראה לכאורה כי הם סתרו איש את רעהו בעניינים מהותיים הנוגעים לניהול ההצבעה בקלפי ביום הבחירות, כאשר עדותה של יו"ר ועדת הקלפי לא התיישבה עם הממצאים של בדיקת המז"פ בנוגע לחתימה על חלק ממעטפות ההצבעה. קשיים ראייתיים כגון אלה הובילו לסגירת תיק החקירה מחמת העדר ראיות מספיקות להעמדה לדין ברף הפלילי. אין בכך כדי לשנות מן העובדה ש-23 מתוך 98 נחקרים במשטרה העידו - ועדותם לא נסתרה - כי הם לא הצביעו ביום הבחירות בקלפי הנדונה, למרות ששמם נמחק מפנקס הבוחרים כאילו הצביעו. כבר נפסק כי נוכח הפער שבין ההליך הפלילי לבין ההליך של ערעור בחירות, הרי: "גם ממצאים שאינם מספקים לצורך העמדה לדין, או שאינם מספקים לאותה עת לצורך העמדה לדין, עשויים להיות ממצאים בעלי חשיבות לצורך הכרעה בערעור הבחירות" (בר"מ 8212/14 פומרנץ נ' מנהל הבחירות

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

במעלות תרשיחא, פס' 17 (4.5.2015)). בהתאם לכך, על-אף שבמקרה דנן נותרו שאלות פתוחות מי עמד מאחורי זיוף הקולות בקלפי הנדונה, ועל-אף ששאלות אלה לא מצאו מענה במישור הפלילי, הרי במישור המנהלי הוכח זיוף קולות ופגיעה מהותית בטוהר הבחירות בקלפי הנדונה, וזאת ברמת הוכחה מוגברת כאמור בפס' 6 לעיל.

31. המערער הרחיב טיעונים אודות כך שהמשיב 1 שינה מעמדו במעלה הדרך בהליך זה. לטענת המערער, מדובר בשינוי עמדה מגמתי מצד המשיב 1, אשר אין לתת לו יד. על כך נעיר כי משבאנו למסקנה לפיה ממצאי החקירה המשטרית חיזקו מהותית את הראיות המנהליות בנוגע לזיוף קולות בקלפי הנדונה, ממילא ברור כי שינוי עמדתו של המשיב 1 לא היה נעדר בסיס, בשים לב להתקדמות החקירה המשטרית וממצאיה. נזכיר כי מלכתחילה המשיב 1 הוא שפנה בבקשה לפתיחת חקירה משטרית בנוגע לקלפי האמורה עקב חשד לפגיעה בטוהר הבחירות, וזאת עוד בטרם פורסמו תוצאות הבחירות הרשמיות ועוד בטרם הוגש הערעור העיקרי. על רקע זה, נראה כי לא בכדי ביקשה סיעת הליכוד ביום 2.9.2019 להצטרף בהסכמה לעיקרי הטענות שהגיש המערער, אולם העירה בהגינותה כי היא: "מסתייגת מקביעות המערער בנוגע לתום ליבו של המשיב 1".

32. הנה כי כן, הוכח לפנינו על בסיס ראיות מנהליות מספיקות, זיוף קולות ופגיעה בטוהר הבחירות בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע. השאלה המתעוררת כעת הנה מהי ההשלכה של מסקנה זו על תוצאות ההליך דנן. בעניין זה אנו בדעה כי קביעותינו ביחס לקלפי מס' 2 בכסרא סמיע, מקרינות על המסקנה לפיה דין ערעור הבחירות העיקרי להידחות, ונסביר.

33. כפי שכבר פורט, במהלך הדיונים לפנינו המחלוקת שנותרה בין הצדדים במישור ספירת הקולות ורישומם (קרי- הליקוי הראשון), הפכה למצומצמת ביותר והיא נוגעת לכ- 22 קולות ברמה הכלל ארצית (לרבות 5 הקלפיות "היוצאות מאיזון"). לצורך הדיון שלהלן נניח כי טענותיו של המערער במישור ספירת הקולות ורישומם מתקבלות במלואן (נדגיש כי איננו מכריעים כך, וכי מדובר בהנחה לצורך הדיון בלבד). במצב דברים כזה, המודד השביעי של הליכוד ואיחוד מפלגות הימין יהפוך להיות גבוה ביחס לזה של יהדות התורה וש"ס, ולכאורה על המנדט העודף השביעי לעבור לליכוד. למעשה, מדובר

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

במסקנה חלקית בלבד. היא מתבססת על הליקוי הראשון בלבד, בעוד יש להתחשב גם בליקוי השני שהוכח כנדרש, ואשר עניינו זיוף קולות ופגיעה בטוהר הבחירות בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע. בנסיבות המתוארות, אין מנוס מן המסקנה לפיה זיוף הקולות בקלפי מס' 2 הנ"ל מהווה ליקוי היורד לשורש העניין, שכן הוא עשוי להשפיע על תוצאות הבחירות לכנסת ה-21. זאת מאחר שפסילת תוצאות ההצבעה בקלפי האמורה (הכוללת בין היתר 350 קולות לליכוד ו-50 קולות לש"ס), יכולה להשליך ברמת הסתברות לא מבוטלת (ואף ממשית) על המנדט העודף השביעי, שכן הפער להעברתו מבוסס על קולות בודדים לכאן או לכאן.

34. אילו הכנסת ה-21 לא הייתה מתפזרת, משמעות הדבר הייתה כי היה מקום להורות על פסילתה של קלפי מס' 2 בכסרא סמיע, תוך השבת העניין להחלטת הבוחר בדרך של עריכת בחירות חוזרות בקלפי האמורה. זאת בהתאם להסדר הקבוע בסעיף 86(ד)(1) לחוק הבחירות לכנסת, לפיו "בית המשפט רשאי – (1) לבטל את הבחירות בכללן או בקלפי מסויימת ולצוות על עריכתן שנית במועד שיקבע" (ההדגשה אינה במקור). השאלה מי היה זוכה במנדט העודף השביעי במסגרת הכנסת ה-21, הייתה עשויה להיות מוכרעת בהתאם לתוצאות הבחירות החוזרות בקלפי הנדונה.

דא עקא, לא היה חולק לפנינו כי אין אפשרות מעשית להורות על עריכת בחירות בשנית לכנסת ה-21 בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע, שכן הכנסת ה-21 התפזרה זמן קצר לאחר בחירתה ואנו מצויים כיום לאחר הבחירות שנערכו לכנסת ה-24. ממילא, אף צד לא עתר לסעד של עריכת בחירות חוזרות כאמור.

35. עיון בסעיף 86(ד)(1) לחוק הבחירות לכנסת מעלה כי אין בו מענה מפורש לסיטואציה המונחת לפתחנו, במסגרתה לא ניתן מבחינה מעשית להורות על עריכת בחירות חוזרות בקלפי שדין תוצאותיה להיפסל עקב ליקוי היורד לשורש העניין. יתר על כן; לכאורה, לשונו של סעיף 86(ד)(1) הנ"ל כורכת ביטול בחירות עם ציווי לעורכן בשנית, בלא אפשרות להפריד בין השניים (ראו והשוו: ע"א 1863/90 דב"ץ הנ"ל, סוף פס' 12). למעשה, אנו סבורים כי יש לפרש את סעיף 86(ד) באופן המאפשר להפריד בין הדבקים בנסיבות הייחודיות הנדונות לפנינו.

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

1

2 דומה כי נוסחו הקיים של סעיף 86(ד)(1) לחוק הבחירות לכנסת נובע מכך
3 שהמחוקק לא ראה לנגד עיניו את התרחיש יוצא הדופן שאירע במקרה דנן, בו הכנסת ה-
4 21 התפזרה זמן קצר לאחר בחירתה, בלא יכולת מעשית להורות על בחירות חוזרות
5 לגביה. מסיבה זו אין התייחסות מפורשת לתרחיש כאמור במסגרת סעיף 86(ד) הנ"ל.
6 לצד זאת, הרישא של סעיף 86(ד) לחוק, אשר מקדימה את חלופות הפעולה המפורטות
7 בהמשכו, מותירה בידי בית המשפט שיקול-דעת: "בית המשפט רשאי" (השוו לאמור
8 בע"א 4071/16 בכר הנ"ל, פס' 24, לעניין בחירות לרשויות המקומיות: "...והדבר דורש
9 שיקול רחב..."; נראה כי הדברים תקפים גם לענייננו בהעדר הבדל מהותי בין הנוסח של
10 סעיף 73(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965, אליו מתייחסים
11 הדברים, ובין סעיף 86(ד) לחוק הבחירות לכנסת).

12

13 לא היה חולק לפנינו כי בנסיבות בהן קיימת אפשרות מעשית לעריכת בחירות
14 בשנית, על בית המשפט לצוות על עריכתן עם ביטול בחירות בכללן או בקלפי מסוימת,
15 וזאת כדי להחזיר את ההכרעה לקולו של הבוחר כפי שנקבע בסעיף 86(ד)(1). ואולם
16 נשאלת השאלה כיצד על בית המשפט להפעיל את שיקול-דעתו כאשר הוכח לפניו ליקוי
17 היורד לשורש העניין שעשוי להשפיע על תוצאות הבחירות ושמצדיק את ביטול הבחירות
18 בקלפי מסוימת, אולם אין אפשרות מעשית לצוות על עריכת בחירות חוזרות באותה
19 הקלפי, שכן הכנסת הרלוונטית כבר התפזרה: האם במצב כזה על בית המשפט להתעלם
20 מקיומו של הליקוי בהעדר יכולת מעשית להורות על בחירות חוזרות, או שמא עליו
21 להצהיר כי יש לפסול את תוצאות הקלפי?

22

23 נודה כי מדובר בשאלה שאינה פשוטה למענה. פסילת תוצאות ההצבעה בקלפי
24 בגין ליקוי היורד לשורש העניין, בלא להורות על בחירות בשנית בעניינה, משמעותה
25 התעלמות מקולם של בעלי זכות הצבעה באותה הקלפי. אין ספק כי תוצאה מסוג זה
26 מעוררת קושי ממשי בשיטת המשטר הדמוקרטי. מצד שני, הימנעות מלפסול את תוצאות
27 ההצבעה באותה הקלפי מחמת העדר אפשרות מעשית להורות על עריכת בחירות חוזרות
28 לגביה, תוביל לכך שתוצאות הבחירות עלולות להתבסס על עיוות (במצב בו הוכח ליקוי
29 היורד לשורש העניין) כך שממילא לא יהיה בתוצאות אלה כדי לשקף את קולו ורצונו

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

האמיתי של הבוחר. כאשר מדובר בליקוי שעניינו טוהר בחירות, אף עלולה להיווצר תוצאה של "חוטא יוצא נשכר". מהטעמים האמורים, נראה כי בסיטואציה הייחודית המדוברת, יש לבכר את הפתרון של הצהרה על פסילת תוצאות ההצבעה בקלפי שנפל בה ליקוי היורד לשורש העניין במישור טוהר הבחירות, וזאת על-אף העדר יכולת מעשית להורות על עריכת בחירות חוזרות באותה הקלפי מחמת התפזרותה של הכנסת הרלוונטית. בהקשר אחר כבר נאמר כי נראה "...שהמחוקק העדיף שיקולים של טוהר הבחירות (ושל 'בל יצא החוטא נשכר') על פני שיקולים אחרים" (ע"א 1863/90 דב"ץ הנ"ל, עמ' 321).

כאמור, סעיף 86(ד) לחוק הבחירות לכנסת מנוסח בדרך של הותרת שיקול-דעת בידי בית המשפט באשר ליישום כל אחד מהסעדים המנויים בהמשך הסעיף, לאחר שנקבע קיומו של ליקוי היורד לשורש העניין ושהיה עשוי להשפיע על תוצאות הבחירות. אחד מהיבטיו של שיקול-דעת זה הוא האפשרות המסורה לבית המשפט, באותם מקרים יוצאי דופן הדורשים זאת, לפסוק באופן חלקי את הסעד האמור בסעיף 86(ד)(1) לחוק ולהפריד בין התוצאה הקבועה ברישא של הסעיף בדבר ביטול הבחירות בקלפי מסוימת, שרק היא תחול, לבין התוצאה הקבועה בסיפא של הסעיף בדבר עריכת הבחירות שנית באותה קלפי, שלא תחול.

36. משמעות ההצהרה על פסילת תוצאות ההצבעה בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע, היא כי תוצאת חלוקת המנדט העודף השביעי אינה משתנה, וזאת אף אם תתקבלנה כל טענות המערער במישור הליקוי הראשון שעניינו ספירת הקולות ורישומם. זאת מאחר שבכל מקרה, עם פסילת התוצאות של קלפי מס' 2 בכסרא סמיע, ערך המודד השביעי של יהדות התורה וש"ס נותר גבוה ביחס לזה של הליכוד ואיחוד מפלגות הימין (החישוב המספרי מובא בפס' 26 לסיכומי המשיב 1 מיום 9.11.2020). לפיכך, אין שינוי בחלוקת המנדטים ובהכרזת הנבחרים כפי שפורסמו, ודין ערעור הבחירות העיקרי להידחות. במאמר מוסגר נציין שמשמעות המסקנה אליה באנו היא כי הגם שנמנענו מלכתחילה להורות על סילוק על הסף של הערעור העיקרי בעקבות התפזרות הכנסת ה-21, הרי בסופה של דרך היה בהתפזרותה של הכנסת ה-21 כדי להקרין על ההכרעה בערעור העיקרי לגופו (כמו גם על ההכרעה בחלק של הערעור שכנגד המתייחס לקלפי מס' 2 בכסרא סמיע).

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

1
2 37. המערער טען בסיכומיו כי יש להימנע ממסקנות כאמור שכן מדובר ב"פרקטיקה
3 שעלולה להפוך לשיטה, לפיה קלפיות ייפסלו באופן טקטי כאשר הציבור, המפלגות
4 ויו"ר וועדת הבחירות אינם נמצאים מאחורי מסך בערות" (פס' 15 לסיכומים המשלימים
5 של המערער מיום 21.3.2021). בהתייחס לטענה זו, נציין כי כמו המערער אף אנו סבורים
6 כי מתחייבת זהירות רבה במצב בו טענות לפסילת קלפי מסוימת מתבררות לאחר
7 שהתוצאות הרשמיות של הבחירות כבר פורסמו, כך שכולם מודעים לתוצאות הבחירות
8 ולהשלכה האפשרית עליהן. לצד זאת, ראוי לציין כך: ראשית, הקושי עליו הצביע
9 המערער אינו מיוחד לתיק זה והוא אינהרנטי לבירור ערעורי בחירות באופן כללי. כך,
10 שכן במועד הגשת ערעורי בחירות, התוצאה הרשמית של הבחירות ידועה תמיד. שנית,
11 כפי שכבר צוין לעיל, קלפי מס' 2 בכסרא סמיע הופנתה לחקירת משטרה בגין חשד
12 לפגיעה בטוהר הבחירות, וזאת עוד בטרם פורסמו התוצאות הרשמיות של הבחירות
13 לכנסת ה-21 וממילא בטרם הוגשו ערעורי הבחירות. לשון אחר, בניגוד למשתמע
14 מטיעוני המערער, אין מדובר בקלפי שבדיקת טוהר הבחירות בעניינה על-ידי המשיב 1
15 או על-ידי המשטרה החלה באופן טקטי או מגמתי בעקבות הגשת ערעור הבחירות של
16 המערער וכמענה אפשרי לו. הסיבות אשר בגינן הדיון לפנינו התמקד בקלפי מס' 2
17 בכסרא סמיע פורטו בהרחבה בפס' 20 לעיל, ואנו מפנים לדברינו שם. שלישית, בנסיבות
18 בהן במסגרת ערעור בחירות מוצגות לפני בית המשפט ראיות מנהליות מספיקות לזיוף
19 קולות, וכאשר מתמלאים יתר התנאים המנויים בסעיף 86 לחוק ובראשם האפשרות כי
20 זיוף הקולות עשוי להשפיע על תוצאות הבחירות ברמת הסתברות נדרשת, כי אז בית
21 המשפט יתקשה להתעלם מכך. זאת, דווקא משום חשיבות ההגנה על טוהר הבחירות
22 בשיטת המשטר הדמוקרטי. לבסוף, נעיר כי גם אילו הייתה אפשרות מעשית לערוך
23 בחירות חוזרות לכנסת ה-21 בקלפי מס' 2 בכסרא סמיע כאמור בסעיף 86(ד)(1) לחוק,
24 אפשרות זו לא הייתה נעדרת חולשות משלה. כבר נפסק כי: "בחירות חוזרות בקלפי
25 אחת, ככלל, אינן מהלך בריא. הדעת נותנת, שהחלטת הבוחר בבחירות כאלה אינה יכולה
26 שלא להיות מושפעת מתוצאותיהן של הבחירות הכלליות שכבר נתפרסמו ברבים. לא מן
27 הנמנע, כי גם עצם הצורך בעריכת הבחירות החוזרות מהווה שיקול המשפיע על אופן
28 ההצבעה, והוא גם כשאין לתלות צורך זה ב'אשמים' של רשימה או מועמד מסוימים"
29 (דברי השופט מצא ברע"א 105/94 נאסר הנ"ל). עסקינן, אפוא, במטריה רגישה שכל דרך

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

פעולה במסגרתה אינה חפה מקשיים. כך בוודאי בנסיבות הייחודיות של תיק זה, העוסק בערעור בחירות לגבי כנסת שכבר התפזרה.

סוף דבר

38. נוכח הטעמים שפורטו, ערעור הבחירות העיקרי נדחה. הערעור שכנגד מתקבל באופן חלקי בהתייחס לקלפי מס' 2 בכסרא סמיע. יתרת הערעור שכנגד נמחקת, שכן בהינתן התוצאה האמורה, יתרת הערעור שכנגד אינה נדרשת לתכלית אשר לשמה הוא הוגש, היינו: הותרת תוצאות הבחירות לכנסת ה-21 כפי שפורסמו ברשומות על כנן (פס' 10 לכתב הערעור שכנגד).

39. אשר למישור ההוצאות – לכאורה, נוכח התוצאה של דחיית הערעור העיקרי, היה מקום לחייב את המערער בהוצאות. במכלול נסיבות העניין, אני סבורים כי אין מקום לעשות כן. ערעור הבחירות העיקרי לא היה ערעור סרק. הוא הצביע על טעויות בספירת הקולות וברישומם. כפי שצוין לעיל, לא מדובר בטעויות שנעשו בזדון. מדובר בטעויות של ספירה ורישום קולות שאף שיש לעשות כל הניתן כדי להימנע מהן, נראה כי בשיטה הקיימת של ספירת הקולות ורישומם קשה עד בלתי אפשרי למונען כליל. לא היה חולק לפנינו שעסקינן בטעויות אנוש שנעשו בתום לב עקב היסח הדעת או מחוסר תשומת לב (כגון טעויות הסטה ברישום או הקלדה שגויה של נתונים) במסגרת בחירות כלליות שמתאפיינות בעומס ובלחץ זמנים. מאחר שבכנסת ה-21 פער הקולות שהספיק לצורך העברת המנדט העודף השביעי היה קטן ביותר ומבוסס על קולות מעטים (מצב לא שכיח בבחירות כלליות), הרי טעויות בספירה וברישום היו עשויות להיות בעלות משמעות מהותית לעניין חלוקת המנדט האמור. על רקע כל אלה, במהלך ההליך לפנינו בוצעה בדיקה ועיון בחומרי בחירות ביחס לקלפיות שהתבקשו על-ידי הצדדים. הבחינה האמורה הובילה לכך שפער הקולות שהספיק לצורך העברת המנדט העודף השביעי לכאן או לכאן, הצטמצם אף יותר ביחס לתוצאות הרשמיות. בסופו של יום, נותרה בין הצדדים מחלוקת צרה לגבי ספירה ורישום של כ-22 קולות ברמה הכלל הארצית, שהיה בכוחם להשפיע על חלוקת המנדט העודף השביעי. דא עקא, בסופה של דרך התברר כי מחלוקת זו אינה מצריכה הכרעה, נוכח מסקנתנו הנוספת לפיה הוכח ברמה הנדרשת ליקוי היורד לשורש העניין בטוהר הבחירות לגבי קלפי מס' 2 בכסרא סמיע. משמעות הדבר היא כי

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

לפני:

כב' השופט אהרן פרקש, נשיא

כב' השופט משה סובל

כב' השופטת דנה כהן-לקח

עמ"נ 3136-05-19

הלוי ואח' נ' משרד הפנים ואח'

גם אילו כל טענות המערער במישור ספירת הקולות ורישומם היו מתקבלות, הרי הליקוי במישור טוהר הבחירות הצדיק את פסילת תוצאותיה של קלפי מס' 2 בכסרא סמיע, באופן שהתוצאה היא שאין שינוי בחלוקת המנדטים ובהכרזת הנבחרים (זאת, בהינתן העדר אפשרות מעשית להורות על עריכת בחירות חוזרות בקלפי האמורה, לאחר התפזרות הכנסת ה-21). הממצאים בנוגע לקלפי מס' 2 בכסרא סמיע התגבשו רק לקראת סוף ההליך. גם ההשפעה של התפזרות הכנסת ה-21 בעקבות הממצאים האמורים ביחס לקלפי זו, התבררה לאשורה רק בשלבים מאוחרים של הדיון לפנינו. עד אז, ההליך נסוב על טענותיו של המערער בנוגע לליקוי של ספירת קולות ורישומם, שכאמור לא היו נטולות בסיס. בהתחשב בכל אלה, אנו קובעים כי כל צד יישא בהוצאותיו. המזכירות תשיב לכל צד את העירבון שהפקיד.

המזכירות תשלח העתקים לבאי כוח הצדדים.

ניתן היום, ו' אייר תשפ"א, 18 אפריל 2021, בהעדר הצדדים.

דנה כהן-לקח, שופטת

משה סובל, סגן נשיא

אהרן פרקש, נשיא
[אב"ד]